

Beslutningsforslag nr. B 108. Fremsat den 11. februar 1986 af Elisabeth Bruun Olesen (VS), Albrechtsen (VS), Anne Grete Holmsgård (VS), Lenger (VS) og Tinning (VS)

Forslag til folketingsbeslutning om handicappedes dagpengeret og efterløn

Folketinget pålægger arbejdsministeren at fremsætte de nødvendige lovforslag med ikrafttræden pr. 1. januar 1987 til sikring af, at

1. dagpengeberettigede A-kassemedlemmer, der modtager pension efter lov om social
- pension, ligestilles med øvrige A-kassemedlemmer med hensyn til dagpengerettens varighed, og at
2. A-kassemedlemmer, der modtager invaliditetsydelse, fortsat kan modtage denne, når de går på efterløn.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Socialministerens redegørelse (november 1985) om forholdene for personer med handicap har en målsætning om, at hver enkelt handicappet skal have en tilværelse så nær det normale som muligt. Dette skal gælde alle områder fra familieliv til beskæftigelse.

Hvis der skal være et indhold i en sådan målsætning, må den konkrete lovgivning afspejle målsætningen og virke som støtte for den. Dette er ikke tilfældet med *arbejdsløshedslovgivningen*, som snarere hæmmer målsætningen og diskriminerer en gruppe handicappede. Arbejdsløshedslovgivningen bør derfor bringes i overensstemmelse med målsætningen.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Ad 1

Nogle handicappede er til trods for deres handicap i stand til at passe et arbejde på *normale løn- og arbejdsvilkår*. Disse kan derfor optages i en A-kasse som deltids/fuldtidsforsikrede og opnå dagpengeberettigelse efter gældende regler.

Der skal her skelnes mellem handicappede uden ydelser efter den sociale pensionslovgivning og handicappede med ydelser efter denne lovgivning.

Begge grupper kan blive optaget i en A-kasse som nævnt ovenfor. Men der er forskellige regler for, hvor længe handicappede uden og med pension efter lov om social pension kan oppebære dagpenge.

Handicappede uden social pension kan oppebære dagpenge efter de almindelige regler for dagpengenes varighed, dvs. at man hele tiden skal have haft mindst 26 ugers arbejde inden for de sidste 3 år.

Handicappede med social pension er underlagt særregler. Arbejdsløshedslovens § 64 (arbejdsdirektoratets cirkulære af 18. oktober 1984, nr. 3.3134) begrænser nemlig denne gruppes dagpenget, idet der højst kan udbetales dagpenge for sammenlagt 78 dage i løbet af 12 måneder i træk. Når dagpenget er opbrugt, skal medlemmet have haft arbejde i mindst 13 uger, før der igen kan udbeta-

les dagpenge. § 74 i arbejdsløshedslovgivningen præciserer deltidsforsikrede handicappedes vilkår i så henseende.

Denne gruppe handicappede vil stå i en ekstraordinært svær situation i tilfælde af arbejdsløshed. Det vil alt andet lige være sværere for disse mennesker at finde sig et nyt job – ikke fordi de ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet, men fordi arbejdsmarkedet ikke er specielt handicapvenligt og således ikke står til rådighed for den handicappede i fuldt normalt omfang. Grundene kan være mange – lige fra arbejdsgivernes frygt for praktiske problemer til såkaldte raske menneskers udtalte eller udtalte fordomme over for handicappede. Og så skal denne gruppe handicappede oven i dette udsættes for diskriminerende A-kasseregler, der gør livet endnu mere surt og besværligt.

Men det må ikke komme de handicappede til skade i *lovgivningen*, at samfundet hverken på det praktiske eller menneskelige plan er handicapvenligt, og at der er langt fra smukke teoretiske ord om ligestilling og integration til arbejdsmarkedets barske virkelighed med arbejdsgivernes ret til at skalte og valte med arbejdskraften og udvælge de »stærkeste og bedste«.

Handicappede, der har et arbejde, og som modtager social pension, vil typisk have et deltidsjob, og de vil netop have fået tildelt f.eks. den almindelige førtidspension med den begrundelse, at de jo har en resterhvervsevne. Men hvad enten de arbejder på fuld tid eller deltid og er fuldtids- henholdsvis deltidsforsikret, har de jo netop bevist ved dette arbejde og deres optagelse i en arbejdsløshedskasse samt deres opnåelse af dagpenget, at de står til rådighed for arbejdsmarkedet og derfor bør behandles som øvrige fuld- eller deltidsforsikrede A-kasemedlemmer.

Varighedsbegrænsningen i dagpenget for handicappede, der modtager social pension, kan kun tolkes på den måde, at lovgiverne på forhånd sætter spørgsmålstegn ved deres rådighed og gør dem til 2. classes A-kasemedlemmer. Dette er en fantastisk diskrimination af denne gruppe handicappede og er med til at gøre dem til en særlig

afart om ikke af menneskeheden så i alle tilfælde af A-kassemedlemmerne.

Vi mener, at den del af § 64 og § 74, der sætter denne strengere varighedsbegrænsning på dagpengene, er komplet overflødig.

Såfremt der fra arbejdsformidlingens eller A-kassens side måtte blive rejst tvivl om et handicappet A-kassemedlems rådighed, og hvad enten dette medlem modtager pension efter lov om social pension eller ej, skal A-kassen jo foretage en rådighedsvurdering af medlemmet ifølge arbejdsløshedslovens § 62, jfr. arbejdsdirektoratets bekendtgørelse nr. 182 af 29. april 1982 med tilhørende vejledning. Ifølge denne bekendtgørelse skal medlemmet være i stand til at overtage arbejde på de vilkår, som er almindelige inden for det faglige område, hvor medlemmet sædvanligt er beskæftiget. Et medlem, der ikke er i stand til at arbejde inden for sit sædvanlige område er dog også til rådighed, såfremt A-kassen efter samråd med arbejdsformidlingen skønner, at medlemmet er i stand til at overtage arbejde inden for andre faglige områder, og såfremt medlemmet erklærer sig villig til at søge og overtage arbejde med overflytning til anden A-kasse til følge.

Nøjagtig den samme rådighedsvurdering skal foretages, hvis der sættes spørgsmålstegn ved et hvert ikke-handicappet medlems rådighed.

Hvor mange vil dette så dreje sig om?

En person med en *mellemste førtidspension* har en formodet restarbejdsevne svarende til et sted mellem 12 og ca. 5 timer om ugen. Såfremt vurderingen har været rigtig og personen faktisk udnytter sin restarbejdsevne vil *pågældende være uden mulighed for forbliven i eller optagelse i en A-kasse*.

En person med en *almindelig helbredsbetings førtidspension*, der har en formodet restarbejdsevne, der er under halvdelen, men ikke under en tredjedel, skulle således kunne klare 15-20 timers arbejde om ugen. Hvis dette skøn er rigtigt og personen udnytter sin restarbejdsevne, vil der være *mulighed for optagelse i en arbejdsløshedskasse som deltidsforsikret*.

Nu er virkeligheden jo ikke altid, som lovgivningen forudsætter. Der kan sagtens være pensionister i arbejde, der falder uden for de anførte antagelser. Men den gruppe, der *formelt* diskrimineres, er gruppen med almindelig førtidspension som nævnt.

Denne gruppe er imidlertid yderst broget. Den omfatter: a) personer, der er henvist til at forsørge sig selv, nemlig enlige og gifte mænd samt enlige

kvinder (inkl. kvinder, der er blevet enke eller separeret eller skilt efter mange år som hjemmearbejdende) og gifte kvinder, der hidtil har været i fuldtidsbeskæftigelse, samt gifte kvinder, der efter hidtidig fuldtidsbeskæftigelse er gået på halv tid på grund af helbredet, b) gifte kvinder, der har været hjemmearbejdende i mange år, men hvis arbejdssevne i hjemmet er nedsat til under halvdelen, og c) gifte kvinder, der har været hjemmearbejdende i mange år, men hvis ægtefælles indtægter ikke overstiger et beløb svarende til højeste førtidspension, og hvis arbejdssevne i udearbejde anses for nedsat til omkring en tredjedel eller mindre, men hvis arbejdssevne i hjemmet ikke er væsentligt nedsat.

Af disse 3 grupper vil det kun være gruppe a), der reelt er mulige kandidater til et deltidsjob. En del af dem vil være personer, der har fået tilkendt pensionen efter det fyldte 60. år, og hvis arbejdssevne kan være så nedsat, at de ville have fået mellemste pension, hvis de havde været under 60 år på ansøgningstidspunktet. De er altså også ude af billedet. Tilbage er der en mindre gruppe. Det er imidlertid svært at danne sig et reelt billede af størrelsen af denne. Men det er for så vidt heller ikke det vigtigste. Diskriminationen er der. Og man kan måske endda sige, at den er billig at fjerne. Talmæssigt overstiger gruppen næppe en 5.000 personer.

Ad 2

Personer, der modtager *invaliditetsydelse*, kan efter arbejdsløshedslovens § 75, stk. 5, modtage efterløn, hvis de opgiver retten til invaliditetsydelse.

Invaliditetsydelsen er en ydelse, der tildeles handicappede, som ifølge en *lægelig* vurdering ville have ret til højeste eller mellemste førtidspension, men som er afskåret fra denne, fordi indtægten ved erhvervsarbejde er så stor, at tilkendelse af den grund er udelukket. Disse personer kan så få tildelt invaliditetsydelse dels som en kompensation for de særlige udgifter, der uundgåeligt vil være forbundet med en handicappet persons tilknytning til arbejdsmarkedet - f.eks. ekstraordinære udgifter til transport - dels fordi de pågældende gør en ekstraordinær indsats for at holde sig i gang.

Efterlønnen giver mulighed for fortsat at arbejde 200 timer om året og dermed bevare en vis tilknytning til arbejdsmarkedet. Efterlønsmodtageren, der har frasagt sig invaliditetsydelsen, kan selvfølgelig også benytte sig af 200 timersreglen. Men han eller hun mister med tabet af invaliditetsydelsen »skulderklappet« for en ekstraordinær

indsats for at holde sig i gang, ligesom de ekstraordinære udgifter også vil optræde i tilfælde af de 200 timers beskæftigelse.

En hvilken som helst efterlønsmodtager – med eller uden ydelse – kan i øvrigt søge pension, hvis han eller hun føler sig for dårlig og syg til at arbejde.

Men den tidligere ydelsesmodtager bliver i så tilfælde snydt. Medens han eller hun har ydelsen, kan de søge den konverteret til en pension og få den konverteret til mellemste pension, selv om vedkommende på tidspunktet er over 60 år og ikke opfylder betingelserne for højeste pension. Den efterlønsmodtager, der har modtaget invaliditetsydelse, men har frasagt sig denne, kan som regel

kun få en almindelig førtidspension, hvis han skulle beslutte sig for at gå på pension, idet arbejdsevnen jo skal være helt ophævet, for at en person over 60 år kan få tilkendt mellemste pension.

Vi har ikke fremsat et lovforslag om at fjerne §§ 64 og 74 helt. Vi ønsker § 64 forenklet på en sådan måde, at hvis en fuldtidsforsikret person på understøttelse søger pension, suspenderes understøttelsen, og der udbetales forskud på pensionen, indtil sagen er afgjort – ligesom ved efterløn. Det samme skal gælde for den parallelle del af § 74. Det vil med andre ord sige, at det reelle område for § 64 bliver personer, der går fra understøttelse som fuldtidsforsikrede til pension uden supplerende arbejde eller med så lidt arbejde, at de ikke kan være A-kassemedlem.